

Використані джерела:

1. Александров Д.О. Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. та інші. Юридична психологія: Підручник / За заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсєєва. Вид-во КНТ, 2007. – 360 с. (електронна версія)
2. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Юридическая психология: Учебник. – Харьков: И-во Нац. ун-та внутр.дел, 2002. – 596 с.
3. Бедь В.В. Юридична психологія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2004.- 436 с.
4. Васильев В.Л. Юридическая психология. – СПб.: 2000 // Електронна версія, 197 с.
5. Романов В.В. Юридическая психология: Учебник. – М.: Юристъ, 1998. – 488 с. – ст. 307 – 341.
6. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями / За заг. ред. Л.І. Казміренко. – К.: 2007.
7. Юридична психологія. Словник термінів /За ред. Л.І. Казміренко. – К.: 2008.

Рудзей Ю.В.,
студент 5-К-2 курсу
юридичного
факультету ННІЗДН НАВС

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЗАХИСНИКА ПРАВ ЛЮДИНИ І
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

В процесі розвитку сучасної демократичної держави визначальну роль відіграє чітке законодавче регулювання, діяльність правоохоронних органів, суб'єктів правозахисної діяльності.

Правозахисна діяльність державних та недержавних органів має кілька складових. Це зокрема, роз'яснення громадянам їх прав та обов'язків. У Конституції України закріплюється право знати свої права і обов'язки (ст.57) та право на юридичну допомогу (ст.59).

Державним органом, який має сприяти реалізації громадянами своїх прав, свобод і законних інтересів є Міністерство юстиції та його органи на місцях.[1] Однак особливим інститутом правозахисної діяльності є адвокатура. Розгляд психологічних факторів правозахисної діяльності в Україні, зокрема психологічні аспекти адвокатської діяльності в процесі захисту підсудного у кримінальній справі є завжди актуальним. Ключовим моментом є психологія захисника у кримінальному процесі, а якщо конкретніше, запитання - чи повинен захисник добиватись виправдання підсудного(закриття провадження), якщо йому (захиснику) достовірно відомо, що підсудний вчинив даний злочин, але доказів його вини недостатньо, або вони є непереконливими ?

Схожу проблематику досліджувала велика кількість вчених – правознавців. Існує дві протилежні позиції: 1) адвокат повинен захищати лише законні інтереси, тобто ті, що не суперечать інтересам правосуддя і суспільства; 2) адвокат повинен захищати підсудного, навіть ігноруючи суспільні інтереси (навіть незаконний інтерес підсудного повинен сприйматися адвокатом як обов'язковий для виконання, оскільки він є його представником).

Так, В.М. Кудрявцев зазначає: "Встановлено, що ціннісні орієнтації злочинця суттєво відрізняються від спрямованості законослухняних громадян. Тому, безсумнівно, що звинувачуваний особисто зацікавлений у тому, щоб держава не застосовувала до нього всієї повноти обмежень і репресій. Критерієм законності інтересів звинувачуваного повинен бути закон. Виходячи з цього, інтересами звинувачуваного є: 1) прагнення звинувачуваного, який не винен у вчиненні інкримінованого йому злочину, не бути засудженим за нього; 2) прагнення звинувачуваного не бути засудженим за більш тяжкий злочин, ніж він вчинив; 3) прагнення справедливого покарання з врахуванням усіх обставин, що пом'якшують чи обтяжують вину; 4) прагнення забезпечити дотримання усіх прав у процесі кримінального судочинства, у тому числі і не

бути підданим мірам процесуального примусу без достатніх на те підстав". На думку автора, визначені таким чином законні інтереси підсудного не суперечать ні нормам закону, ні нормам моралі, ні інтересам суспільства.

Близьку позицію обіймали відомі дореволюційні російські адвокати. Виступаючи у справі Максименко, Ф. Плевако говорив: "Якщо ви запитаете, чи впевнений я у її (підсудної) винності, я не скажу: так, я впевнений. Але я і не впевнений у її невинності. Не наша і не обвинувачення це вина. Не все доступне людським зусиллям. Якщо немає можливості заспокоїтись на якійсь одній відповіді,.. коли треба вибирати між життям і смертю, то всі сумніви повинні виріхуватись на користь життя".

Друга група авторів вважає, що прагнення звинувачуваного захищатися завжди законне, незаконними можуть бути лише засоби захисту. На нашу думку, зазначені поняття взаємопов'язані, але не тотожні. Ігнорування цього призводить до стирання меж між близькими, але самостійними поняттями: "кого" та "як" захищати. Справедливо зазначав А.Ф. Коні, що при такому підході адвокат стає "на небезпечний шлях, на якому керівним питанням стає не питання, кого захищати, а лише - як захищати", наслідком чого стає не захист людини, яка вчинила злочин, а виправдання самого злочину.[2]

На психологічний стан особи захисника впливає велика кількість специфічних, притаманних лише цій професії, факторів. Можемо виділити, зокрема, такі:

1. Психологічне перевантаження, викликане відповідальністю за долю іншої людини, а також усвідомлення високої ціни власної помилки.
2. Явище корупції. На практиці правильна тактика захисту і посилення на відповідну нормативну базу не гарантує виграшу справи, тому в будь – який момент може зіграти фактор «закулісних ігор».
3. Небажання самого підзахисного повідомляти всю правду про певні події.

4. Явище застосування насильства до підсудного (зазвичай, коли він мав процесуальний статус «підозрюваний») з метою отримання «потрібних» працівникам правоохоронних органів показань.

Всі ці фактори можуть призвести до формування у свідомості захисника твердження про те, що, коли інші можуть безкарно порушувати закон, значить і він має таке право. Таким чином з'являється так звана психологічна деформація. Цього допускати не можна ні в якому випадку. Основним методом профілактики таких явищ для адвоката є постійна психологічна саморегуляція.

Щодо запитання поставленого на початку роботи, а саме - що для захисника має бути визначальним у його психологічному ставленні до дій підзахисного - наявність вини, або доведеність вини доказами, хотілось би зазначити, що на суб'єктивну думку автора визначальним повинен бути факт доведеності вини. Це важливий психологічний момент, оскільки, обвинувальні вироки особам, які не базуються на неспростовних доказах, підривають віру у правосуддя вцілому. Можливо збільшення кількості і відсоткового співвідношення виправдальних вироків судів і призведе до того, що на волі опиняться особи, які дійсно вчинили злочин, однак, лише такою високою ціною можливо досягти покращення якості роботи правоохоронних органів, оскільки, до суду будуть направлятися лише справи, в яких є однозначні докази вини підсудного. Одним із основних принципів кримінального судочинства є принцип, згідно якого краще відповідальності уникнуть десять винуватих, ніж буде покарано одного невинуватого.

Отже, правозахисна діяльність в Україні є специфічним видом діяльності, яка полягає у наданні правової допомоги громадянам та юридичним особам. Значне місце серед видів правозахисної діяльності займає адвокатська діяльність. Адвокат, у зв'язку з особливостями своєї професії зазнає значного психологічного тиску, і повинен постійно

контролювати свій психологічний стан з метою запобігання психологічних деформацій.

Захисник має моральне право добиватись виправдання (закриття провадження) щодо свого підсудного, якщо його вина не підтверджується неспростовними доказами, навіть якщо сам захисник не впевнений у невинуватості підсудного.

Використані джерела:

1. Основи держави і права України - Оргинський В.Л. Київ, Знання 2008
2. Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Костицький М.В. Видавництво: КНТ. Місто: Київ. Рік: 2007. Сторінок: 360 с.

Шатайло Н.В.,
студент 5-К-2 курсу
юридичного
факультету ННІЗДН НАВС

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

Сучасні суспільні перетворення, що відбуваються в Україні, зумовлюють підвищення якості професійної діяльності правоохоронних органів. Курс держави на демократизацію і побудову правового суспільства загострює актуальність завдань з формування у населення правосвідомості, поваги до закону, довіри до діяльності правоохоронної системи держави.

Характерною особливістю використання методів психологічного впливу у професійній діяльності працівника міліції є взаємодія з населенням, що являє собою дуже складне організаційно-психологічне явище. Ефективність вирішення конкретного службового завдання залежить від успішного оволодіння працівником ОВС професійними знаннями, від рівня навичок використання способів та заходів правомірного